

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

**ПРОБЛЕМИ
СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ
В ЕКОНОМІЦІ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 37

Київ 2011

Збірник присвячено актуальним проблемам використання системного підходу при дослідженні соціальних та технічних систем.

Розрахований на наукових працівників та фахівців, які займаються питаннями створення, дослідження та використання організаційних, організаційно-технічних та економічних систем.

Головний редактор - Загорулько В.М., д.е.н., проф.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Тематична спрямованість з економічних наук:

Жаворонкова Г.В., д.е.н., проф., Коба В.Г., д.е.н., Ложачевська О.М., д.е.н., проф., Кулаєв Ю.Ф., д.е.н., проф., Матвеев В.В., к.е.н., доц., Петровська С.В., к.е.н., доц., Рибалкін В.О., д.е.н., проф., Матвеев Л.А., д.е.н., проф.

Тематична спрямованість з технічних наук:

Азарков В.М., д.т.н., проф., Дем'янчук В.С., д.т.н., проф., Олешко Т.І., д.т.н., проф., Пономаренко Л.А., д.т.н., проф., Сидоров М.О., д.т.н., проф., Соломенцев О.В., д.т.н., проф., Юнг'М., д.т.н., проф.

Збірник входить до переліку періодичних наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата з технічних та економічних наук, затвердженою постановою президії ВАК України від 10.02.2010 р. №1-05/1 // Бюлетень ВАК України. – 2010. – №3.

Друкуються за постановою вченої ради НАУ.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 8776 від 24.05.2004 року.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

УДК 004.652

Н.В. Касаткіна, В.А. Філатов, Е.Б. Чапланова

ОБ ОДНОМ ПОДХОДЕ К КЛАССИФИКАЦИИ МОДЕЛЕЙ ДАНЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ

У статті досліджено загальні принципи формування формально-логічних моделей даних. Запропоновано розширити класифікацію моделей даних. Проведено дослідження щодо відповідності об'єктно-реляційного підходу до формування семантичної логічної моделі даних.

Ключові слова: інформаційна система, бази даних, реляційна модель даних. Рассмотрены общие принципы формирования моделей данных в информационных системах. Предложено расширить существующую классификацию моделей. Проведено исследование соответствия объектно-реляционного подхода формированию на его основе логической модели данных.

Ключевые слова: информационная система, базы данных, реляционная модель данных.

The paper researched the general principles of formal logical data models. Proposed to expand the classification models. A research on correspondence with the object-relational approach to the formation of independent logical data model.

Keywords: information system, database, relational data model.

Введення. Основні ідеї інформаційних технологій ХХІ століття базуються на концепції, згідно якої дані повинні бути організовані в бази даних з метою адекватного отримання інформації. Бази даних створюються і функціонують під управлінням спеціальних програмних комплексів, названих системами управління базами даних (СУБД). Головна роль СУБД заключається в забезпеченні користувачів інструментарієм, що дозволяє оперувати даними в абстрактних термінах, не зв'язаних з методами їх зберігання в пам'яті.

Підтримуючи цілісність, централизованную структуру даних, інформаційні системи, основані на СУБД, дозволили уникнути проблем ізбитості і слабкого контролю даних. Нові методи обробки даних значительно упростили процес зв'язування елементів даних, що, в свою чергу, привело до розширення можливостей роботи з даними. Основні характеристики систем управління базами даних упрощають процес програмування і зменшують необхідність доповнення програмної підтримки.

Основні проблеми вибору моделі даних. Сучасні універсальні системи управління базами даних, як правило, орієнтовані на визначену модель даних – мережу, ієрархічну

дозволяє залучати на свої рейси високодохідних пасажирів (52% пасажирів авіакомпанії подорожують для дозвілля і 48% - це бізнес-мандрильники) та інше.

Висновок. З зазначеного вище дослідження можна зробити висновки щодо тенденцій розвитку світового ринку авіапослуг:

- в умовах кризи традиційні перевізники не в змозі швидко переорієнтувати власну діяльність на нові ринки і втратили частку споживачів, внаслідок чого набули значні конкурентні переваги низькобюджетні авіакомпанії;
- надлишок провізних потужностей привів до того, що мережеві авіакомпанії стали у меншій мірі орієнтуватися на високодохідних пасажирів, знижуючи ціни для дозавантаження рейсів;
- зміна правової бази міжнародного регулювання галузі цивільної авіації в умовах світової кризи веде до посилювання стандартів організації діяльності авіакомпаній і вимог до безпеки польотів, витісняючи з ринку авіаперевізників, що не зуміли адаптуватися до нових умов;
- високі ціни на паливе, небезпека терористичних актів. Тяжке становище в галузі підмилгло консолідацію ринку авіаперевезень. Дана тенденція є на даний момент найбільш значущою.

Інтеграція авіаперевізників, входження до глобальних альянсів і гармонізація послуг, що надаються авіакомпаніями, є способом конкурентної боротьби і завоювання міцних позицій в різних сегментах внутрішнього і зовнішнього ринків, дозволяє добитися ефективнішого використання ресурсів, підвищення міжнародної конкурентоспроможності за рахунок відповідності сучасним умовам і вимогам ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Солосина Е.М. Ситуація на мировом рынке авиациперевозок и тенденции его развития // Вьюлетень транспортной информации. – 2002. - № 4(82). – С.39.
2. Международная организация гражданской авиации. Головой доклад Совета. 2007 год Doc 9898 - P.6 // <http://www.icao.int/secretariat/doc/9898/9898.pdf>
3. Хаксвер К. и др. Управление и организация в сфере услуг. 2-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – С. 395-396.
4. Ямбаева Р. Это вся наша прибыль... и даже больше! // Авиатранспортное обозрение. – 2001. - № 32.
5. Gail F. Vuller; Martin R. Keller. Handbook of Airline Marketing. – USA: The McGraw-Hill Companies, Inc. 1998. – P. 347.
6. Фетисов А. Проблема – 2007 // Авиатранспортное обозрение. – 2004. - № 55, ноябрь-декабрь. – С.34.
7. Aircom industry Report. – Volume 13, Quarter 3, 2008. – P. 8.

ЗМІСТ

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Касаткина Н.В., Филатов В.А., Чапанова Е.Б.	Об одном подходе к классификации моделей данных с информационных систем	3
---	---	---

Белятинський А.О., Гирч В.Ю.	Оптимальні системи механізації завантажувально-розвантажувальних і складських робіт в аеропортах... Програма реалізації алгоритму оптимального розподілу засобів механізації в підсистемі «вантажний склад – повітряне судно»	9 14
------------------------------	--	---------

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Петровська С.В.	Вибір критеріїв при прийнятті рішень економічним суб'єктом в сучасних умовах	20
Горбанова О.М., Задерака Н.М., Сергієнко С.А.	Перспективи розвитку легкої авіації в Україні	25
Палеха О.Ю.	Методологічне дослідження маркетингових комунікацій як системи	31
Радзівіл В.Ю.	Управління якістю в сфері послуг на прикладі туризму	35
Лісовський В.І., Меліков А.З., Кубах Т.Г., Мориліна Л.А.	Аналіз вітчизняної практики виконання фінансових планів державних підприємств	39
Онищенко Н.В., Соколова І.О.	Модель процесу накопичення ресурсів у складській системі та її оптимізація	46
Цібісова І.В., Євстігнева М.А., Ковова І.С., Шпирко О.М.	Рейдерство в Україні: проблеми та напрямки протидії	52
Григорак М.Ю., Шкара О.Є.	Основні елементи сучасної економіки країни	61
	Методика та організація складання податкової звітності та контроль її показників	68
	Рейдерство як явище в суспільно - економічному житті	75
	Правила створення коректних схем бізнес-процесів	79
	Необхідність організації і впровадження внутрішнього аудиту на вітчизняних підприємствах	84
	Роль міжнародних стандартів в забезпеченні безпеки ланцюга постачання	91

Хмеленко І.І.	Прогнозування майбутнього стану конкурентоспроможності промислового підприємства.....	97
Хайдарова Т.М.	Сучасний брендінг як складова системи стратегічного управління.....	102
Колесник М.В.	Економіко-статистичний аналіз показників забезпечення й ефективності використання основних засобів на підприємстві.....	108
Паславський О.В.	Поняття опору в менеджменті людських ресурсів....	116
Сквібіцький О.М.	Аналіз зовнішнього боргу України.....	123
Миронюк В.О., Дука В.О.	Показники якості функціонування механізму реструктуризації підприємства.....	129
Крапко О.М., Скуз А.О.	Організація системи управління господарським ризиком на підприємствах водного транспорту.....	133
Копань І.О., Шкурко Є.Д.	Визначення місця морського торговельного порту в міжнародній транспортно-логістичній системі.....	140
Ковбятюк М.В., Заболотна О.В.	Загальні підходи формування кадрової стратегії підприємств в системі національної економіки.....	144
Дяченко Т.О., Тараєнко Ю.В.	Маркетингове управління діяльністю вітчизняних промислових підприємств.....	151
Борисенко О.С.	Проблеми розвитку науково-технічних співробітництва в контексті ділового партнерства.....	156
Хуан Мінжун	Особливості формування механізму інноваційного розвитку аеропортів.....	164
Шевченко М.О.	Аналіз ефективності користування послугами ділової авіації.....	172
Хлопіна-Квіч О.І.	Напрямки підвищення конкурентоспроможності авіакомпаній на світовому ринку авіа послуг.....	181
Кравчук Н.М.		

Уманська І.І. Дослідження ефективності статуту кооперативної організації

Хаджирадова Т.М. Сучасний брандінг як складова системи стратегічного управління

Коваленко М.В. Економіко-статистичний аналіз подвигів підприємств області на основі використання балансової інформації

Сидоренко О.М. Проблеми використання балансової інформації

Мурманська В.О. Проблеми використання балансової інформації

Дука В.С. Проблеми використання балансової інформації

Кадяк С.М. Проблеми використання балансової інформації

Сірук А.О. Проблеми використання балансової інформації

Ковалюк І.О. Проблеми використання балансової інформації

Щурко Є.Л. Проблеми використання балансової інформації

Колотник М.В. Вплив економічного стану на фінансову діяльність підприємства

Заболотна О.В. Аналіз економічного стану підприємства

Дещенко Т.О. Аналіз економічного стану підприємства

Технічне редагування С.В. Петровська

Опубліковано в авторській редакції

Збірник наукових праць

Випуск 37

СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В ЕКОНОМІЦІ

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ

Підписано до друку 16.02.11.
Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Офсетний друк.
Обл.-вид. арк. 11,25. Ум. друк. арк. 10,75.

Тираж 150 прим.
Замовлення № Л-8.
Друкарня «ПНВ»
03148, м. Київ, вул. Пшенична, 2

«внутрішній аудитор» навіть не передбачена у Довіднику кваліфікаційних характеристик. На практиці вимоги до внутрішніх аудиторів встановлюють роботодавці. Для компанії бажано, щоб посаду внутрішнього аудитора займав професіонал з досвідом роботи у зовнішньому аудиті.

Зазвичай, українські роботодавці вимагають від претендентів на посаду внутрішнього аудитора знання: міжнародних стандартів аудиту; національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку; міжнародних стандартів фінансової звітності; податкового законодавства; принципів організації та управління; аналізу фінансових показників тощо. Також бажано, щоби претендент мав сертифікат аудитора України. Крім того, роботодавці окреслюють вимоги щодо особистих якостей внутрішніх аудиторів (комунікабельність, уміння працювати у стресових ситуаціях, креативність, мобільність, організованість тощо). Конкурентні переваги на ринку праці мають спеціалісти, які володіють міжнародною кваліфікацією внутрішнього аудитора. Оже, внутрішній аудитор не є панашею для вирішення всіх проблем вітчизняного підприємства, проте відсутність служби внутрішнього аудиту, зазвичай, призводить до прорахунків і втрат у захисті бізнесу в цілому, фінансах, циклах виробництва, закупки і продажів, інвестиційній діяльності та роботі персоналу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» - від 07.12.2000 р. №2121-III, із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю - від 24.05.2005 р. №158-р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 20.03.1998 р. №114. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 30.12.1998 р. №566. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Методичні рекомендації щодо проведення внутрішнього аудиту фінансових установ, затверджені розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 27.09.2005 № 4660. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація [Текст] / Н. І. Дорош. - К., 2001. - 402 с.
8. Рудницький В. С. Внутрішній аудит: організація і методологія: монографія. [Текст] / В. С. Рудницький. - Тернопіль: "Економічна думка", 2000. - 106 с.
9. Каченко А. М. Організація внутрішнього аудиту на промислових підприємствах: монографія [Текст] / А. М. Каченко. - Запоріжжя, 2002. - 504 с.
10. Негішкіа О. Організація служби внутрішнього аудиту та її роботи на підприємстві [Текст] / О. Негішкіа // Бухгалтерський облік і аудит. - К., 2004. - № 7. - С.61-65.
11. Стельмах Л. Чи потрібна підприємству служба внутрішнього аудиту [Текст] / Л. Стельмах // Справочник економіста. - К., 2009. - № 6. - С.25-32.

УДК 65.012.34.008.1

М.Ю. Григорак, О.Є. Шквар

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ЛАНЦЮГА ПОСТАЧАННЯ

Статтю присвячено питанню забезпеченню безпеки, зменшенню ризику ланцюга постачання. Проаналізовані міжнародні стандарти, пов'язані з проблемою забезпечення безпеки та покращення взаємодій між учасниками ланцюга постачання.

Ключові слова: ланцюг постачання, безпека ланцюга постачання, логістика, міжнародні стандарти ISO.

Стаття посвячена вопросу обеспечения безопасности, уменьшению рисков в цепи поставок. Проанализированы международные стандарты, связанные с проблемой обеспечения безопасности и улучшения взаимоотношения между участниками цепи поставок.

Ключевые слова: цепь поставок, безопасность цепи поставок, логистика, международные стандарты ISO.

This article deals with the question of security promotion in supply chain and risk reduction of supply chain. The international standards related to the problem of security and improving relationships between supply chain elements are analyzed.

Key words: supply chain, supply chain security, logistics, ISO.

Постановка проблеми. Глобалізація торгівлі призвела до створення великої кількості транснаціональних компаній, що використовують в бізнесі глобальні логістичні ланцюги і канали. В останні роки очевидна тенденція збільшення вантажкообігу повітряного транспорту, функціонування якого знаходиться під взаємодією численних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища і пов'язано з ризиками, які виникають на різних етапах логістичного процесу перевезень. Проблемними питаннями при цьому стає безпека авіаційних перевезень.

Забезпечення безпеки ланцюгів постачань є новим складним завданням і тому, що в міжнародному ланцюзі постачання задіяна велика кількість учасників: виробники товару, експортери, експедитори, власники складу, митні агенти, перевізники, імпортери. Від ефективності та захищеності системи управління ланцюгом постачання безпосередньо залежить здатність транзиторних, виробничих компаній конкурувати на міжнародних ринках [1].

Стандартизація і сертифікація ланцюгів постачань і логістичних послуг відіграють важливу стратегічну роль. За останні роки більш часто стали виявлятися небезпечні чинники, пов'язані з експлуатацією повітряних суден, простороchenних двигунів і агрегатів, а так само чинники, пов'язані з фальсифікацією номерних документів на компоненти повітряних суден. Доставка авіаційних матеріалів, комплектуючих, запасних частин авіаційно-

технічного майна вимагає організації, оптимізації і постійного контролю ланцюга постачання. Дослідження компанії Aberdeen Group проведене серед 138 компаній США показали, що 58% компанії понесли збитки в наслідок збоїв у ланцюгу постачання. Міжнародні стандарти ISO та програми Світової організації торгівлі спрямовані на покращення безпеки просування товару в ланцюгу постачання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні проблемами забезпечення безпеки в ланцюгах постачання займалися такі вчені як Некрасов О.В., Меланич О.В., Зайцев Є.І., Бочкарьов О.А., Терешкіна Т.Р., Лукіньський В.С.

Формулювання цілі статті. Актуальність створення і впровадження стандартів пояснюється тим, що в ланцюгу поставок товарів кожен учасник повинен гарантувати безпеку своєї ланки, а отже, і всього ланцюга постачання. Сучасні масштаби інтеграції продиктовані потребою знизити невизначеність і ризики при взаємодії учасників в ланцюгах поставок.

Метою даної статті є аналіз міжнародних стандартів, які пов'язані з проблемою забезпечення безпеки, прозорості, зникнення ризиків в ланцюгах постачання.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна Організація зі Стандартизації розробила стандарти ISO серії 28000, які спрямовані на забезпечення безпеки вантажів, інфраструктури, устаткування, зникнення ризиків в ланцюгах постачання. Загальні вимоги щодо забезпечення безпеки ланцюга постачання викладені в наступних стандартах:

- ISO 28000:2007 – «Система забезпечення безпеки ланцюга постачання. Вимоги»;
- ISO 28001:2007 – «Система забезпечення безпеки ланцюга постачання. Найкращі методи забезпечення безпеки одніок і планів у ланцюгу постачання. Вимоги і керівні вказівки»;
- ISO 28002:2010 – «Система забезпечення безпеки ланцюга постачання. Розвиток стійкості в ланцюзі постачання. Вимоги разом з керівництвом по застосуванню»
- ISO 28003:2007 «Система забезпечення безпеки ланцюга постачання. Вимоги до органів аудиту і сертифікації систем менеджменту безпеки ланцюга постачання».

Стандарт ISO 28000:2007. Цей міжнародний стандарт встановлює вимоги до системи забезпечення безпеки, включаючи ті аспекти, що мають вирішальне значення для забезпечення безпеки ланцюга постачання. Міжнародний стандарт ISO 28000 може використовуватися будь-якими організаціями, незалежно від їх розміру та виду діяльності, які залучені в ланцюг поставок і бажають впровадити систему менеджменту безпеки, з метою забезпечення адекватного рівня безпеки ланцюга поставок (або її

частини). Серед таких організації можуть бути: імпортери, експортери, експедитори, дистриб'ютори, митні брокери, фрахтові брокери, перевізники (авто, ж/д, авіа, морські, річкові), оператори контейнерних терміналів, аеропорти, морські та річкові порти, заміннічні вокзали, складські комплекси.

Впровадження та сертифікація системи забезпечення безпекою дозволяє отримати організації впевненість у тому, що її ланцюг поставок (або та частина ланцюга постачання, яку Організація контролює) функціонує в безпечних умовах, а також продемонструвати докази досягнутого рівня безпеки всім зацікавленим сторонам, включаючи потенційних клієнтів організації. Цей міжнародний стандарт заснований на методології, відомої як Plan-Do-Check-Act (PDCA) [2]. Методологію PDCA можна описати таким чином.

- планування: встановити цілі та пропеси, необхідні для досягнення результату відповідно до політики безпеки організації;
 - забезпечення безпеки ланцюга постачання: здійснення процесів.
 - перевірка: моніторинг та вимірювання процесів на відповідність політиці безпеки, цілям, завданням, правовим та іншим вимогам.
 - аналіз менеджменту і постійне вдосконалення: прийняти заходи для постійного вдосконалення діяльності системи управління безпекою.
- Згідно даного стандарту безпека - стійкість до навмисного, несанкціонованого акту (ів) розробленого, щоб завдати шкоди або порушити ланцюг постачання. Елементами системи забезпечення безпеки ланцюга постачання є:

- Політика забезпечення безпеки ланцюга постачання
- Планування безпеки ланцюга постачання
- Впровадження та функціонування
- Перевірка і коригувальні дії

Управлінський контроль і постійне поліпшення

Спочатку необхідно розробити «Політику забезпечення безпеки ланцюга постачання», потім приступити до етапу планування дій і реалізації. Варто пам'ятати, що «Політика» має бути сумісною з іншими політиками організації та загальною системою управління загрозами безпеці організації і системою управління ризиками, відповідати чинному законодавству та запросам організації, характеру і масштабам її діяльності, бути схвалена вищим керівництвом.

На першому етапі слід вивчити навколишнє ділове середовище, в якому організація веде свій бізнес і визначити всі законодавчі, нормативні і інші обов'язкові вимоги, що відносяться до діяльності даної організації [3]. На основі аналізу ділового середовища здійснюється ідентифікація погроз безпеці ланцюга постачання і оцінка ризиків реалізації цих погроз.

Ключові види логістичної діяльності в ланцюзі поставок:

1. Обслуговування споживачів
2. Інформаційний обмін
3. Управління запасами
4. Вантажопереробка та улаковка
5. Обробка замовлення
6. Постачання запчастин та логістичний сервіс
7. Постачання
8. Транспортування
9. Складування

Стандарти ISO серії 28000 використовують процесний підхід до забезпечення безпеки ланцюг постачання. Базовими процесами в ланцюгу постачання є:

1. Процеси постачальника
2. Процеси організації: постачання, забезпечення виробництва, фізичний розподіл
3. Процеси споживача

Стандарт ISO 28001:2007. У даному стандарті наведені вимоги та рекомендації для організації-учасників ланцюга постачань з приводу:

- розробки та впровадження процесів забезпечення безпеки ланцюгів постачання;
 - створення і документування мінімального рівня безпеки в ланцюжку поставок або його окремому сегменті;
 - сприяння у досягненні критеріїв, які пред'явлені до уповноваженого економічного оператора, які сформульовані в Рамкових стандартах забезпечення безпеки і спрощення процедур міжнародної торгівлі
- Організація, яка прагне відповідати даному стандарту має:
- визначити ланки ланцюга постачання, де вона буде забезпечувати безпеку

- оцінити надійність та запровадити контрзаходи
- розробити і запровадити план забезпечення безпеки
- підготувати персонал, який відповідає за безпеку.

За даним стандартом можна зробити наступну класифікацію загрозам безпеці ланцюгів постачання, яка зображена в табл.1 [4].

Крім того, ISO 28001:2007 встановлює певні вимоги до документалції, яка б встановлювала результати перевірки. Введення даного стандарту в дію в Україні планується з 01.01.2012. Стандарт ISO 28002:2010 встановлює вимоги до системи управління стійкості в ланцюгу постачання, які дозволяють організації розробити і здійснювати політику, цілі і програми, враховуючи:

- а) правові, нормативні та інші вимоги, які організація зобов'язалася виконувати,

- б) інформацію про ризики, небезпеки і загрози, які можуть мати наслідки для організації, зацікавлених сторін і ланцюга постачання
- в) захист своїх активів і процесів,
- г) управління руйнівними інцидентами.

Таблиця 1. – Класифікація загрозам безпеці ланцюгів постачання

Загрози безпеці ланцюгів постачання	Можливі наслідки від реалізації загрози
1. Вторгнення в активи і/або узяття їх під контроль (включючи транспортні засоби) в ланцюгу постачання	Нанесення збитку/ліквідація активів. Нанесення збитку/ліквідація зовнішнього ланцюга з використанням активів або товарів.
2. Використання ланцюга постачання як засіб контрабанди	Незаконне ввезення зброї в країну/економічну зону або вивіз зброї із країни/економічної зони.
3. Фальсифікація інформації	Сприяння терористам в країні/економічній зоні. Локальне або дистанційне отримання доступу до систем інформації/документалції ланцюга постачання з метою порушення операцій або полегшення незаконній діяльності.
4. Цілісність вантажів	Фальсифікація, саботаж і/або крадіжка з метою тероризму.
5. Несанкціоноване використання	Проведення операцій в міжнародному ланцюгу постачання для полегшення виконання терористичних актів, включаючи використання різних видів транспортних засобів як зброю.
6. Втрата конфіденційної інформації про вантажі або клієнтів	Економічні втрати, зниження кількості клієнтів
7. Пошкодження продукції або втрата вантажу	
8. Зрив термінів доставки, недоставка вантажу	

Даний стандарт наголошує на використанні процесного підходу до забезпечення безпеки ланцюга постачання, який полягає у:

- визначенні та розумінні ризиків організації, безпеки, забезпечення готовності, реагування, безперервності вдосконалення
- встановленні політики та цілей у сфері управління ризиками,

• впровадженні і контролюванні для управління ризиками організації у відповідності з цими організаціями;

• моніторингу та аналізі продуктивності та ефективності системи управління стійкістю

• постійному вдосконаленні на основі об'єктивних вимірювань.

Стандарт ISO 28003:2007 забезпечує узгоджене керівництво з акредитації органів з сертифікації для застосування ISO 28000, визначає правила, що застосовуються для аудиту і сертифікації системи управління безпекою ланцюга поставок, забезпечує клієнтам необхідну інформацію і впевненість у порядку проведення сертифікації.

Стандарт ISO 28004:2007 містить загальні рекомендації щодо застосування ISO 28000:2007, пояснює основні принципи ISO 28000 і розкриває типові процеси для кожної вимоги стандарту ISO 28000 з метою полегшення розуміння і використання ISO 28000. ISO 28004:2007 не створює додаткових вимог до зазначених в ISO 28000.

Висновки і пропозиції. У даній статті проаналізовані існуючі стандарти ISO, які стосуються особливостей забезпечення безпеки у ланцюгу поставок, показані особливості використання процесного підходу та наведено класифікація загроз безпеці ланцюга поставок.

Основними перевагами впровадження вимог стандарту ISO серії 28000 є:

• Скорочення числа порушень безпеки, розміру збитку від порушень безпеки, розкрадань і контрабанди на транспорті;

• Реалізація законодавчих вимог у сфері транспортної безпеки;

• Здійснення ефективного контролю і управління ризиками щодо загроз безпеки;

• Зміцнення іміджу надійного партнера і репутації організації на ринку послуг, товарів / послуг;

• Оптимізація витрат на підтримання адекватного рівня безпеки ланцюга поставок (або її частини) за рахунок системного використання внутрішніх ресурсів організації, що виділяються на забезпечення безпеки;

• Полегшення одержання організацією статусу відповідності вимогам програм з безпеки національних митних організацій (наприклад, статус європейського уповноваженого економічного оператора (УЕО));

• Можливість створення інтегрованої системи менеджменту (ISO 28000, ISO 9001 та ISO 14001);

У подальшому планується дослідження особливостей впровадження міжнародних стандартів ISO серії 28000 на українських підприємствах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванов Д.А. «Управление цепями поставок» [Текст] / Д.А. Иванов. – СПб.: Изд-во Политехн. ун-та. 2010. – 660 с.
2. Некрасов А.Г., Мельников Д.А. М64 Безопасность цепей поставок в авиационной отрасли [Текст]: Монография / А.Г. Некрасов. - М.: Издательство ГУП МТС ГА «Авиагехснаб», 2006. - 320с.
3. Некрасов А.Г. Новая нормативная база безопасности в цепях поставок [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.osr.ru/sio/2010/10/13005124/>
4. Кисельова Г.Б., Стоякин С.А. Безопасность ланцюга поставок за стандартом ISO 28000 – основа міжнародного розподілу праці. Практичні аспекти впровадження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrtesi.com/gaznos/publikacii/28.pdf/>

УДК 65.012.32

Хмеленко І.І.

ПРОГНОЗУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО СТАНУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Сучасність характеризується несподіваними змінками в ринковому середовищі промислового підприємства, що пов'язано з різноманітними факторами впливу, тому керівництво потребує адекватного показника для оцінки становища підприємства на будь-який час.

Ключові слова: конкурентоспроможність, експортна діяльність, часові ряди, дискримінаційний аналіз

Своєчасність характеризується несподіваними змінами в ринковому середовищі промислового підприємства, що пов'язано з впливом різних факторів, тому керівництву необхідно адекватний показник для оцінки положення підприємства в будь-який період.

Ключевые слова: конкурентоспособность, экспортная деятельность, временные ряды, дискриминационный анализ

Modernity is characterized by unexpected changes in market situation of industrial enterprises, due to various factors of influence, guidance requires an adequate indicator to evaluate the situation on their own any time.

Key words: competitiveness, export activity, time series, discriminant analysis

Постановка проблеми Підвищення конкурентоспроможності експортної діяльності підприємств - це складний, багатоступеневий процесом, який потребує стратегічного управління. Кожен етап процесу управління повинен ретельно плануватися та документуватися. Для підвищення конкурентоспроможності підприємств, орієнтованих на зовнішні ринки, необхідно розробити модель управління конкурентоспроможністю експортної діяльності підприємства, яка дасть можливість підвищити керованість підприємством як системою.

Аналіз останніх досліджень у Великому економічному словнику під редакцією А.Н. Азріліана приводиться наступне визначення: «модель -